

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Helyben.		Vidékre küldve:	
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	5	Fél évre	8 . . . . .
Negyed évre	2	Negyed évre	4 . . . . .
Egy órára	1	Egy órára	1 . . . . .
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A szászokról.

(Mozgalom a „csere“ elhelyezések mellett.)

Lapunk egyik barátjának bizalma folytán gyönyörű, hazafias levelet olvastunk. A levelet debreczeni származású református magyar testvérünk írta, ki előkelő állami hivatalban az erdélyrészi szászok között él. Ezen levelet a lap máshelyén ösmertetjük is, még pedig a legőszintébb örömmel, mert ha a benne foglaltatott hazafias eszmék megvalósulnak, ekkor oly kapcsolatot kovacsolunk a magyarság szíve és az erdélyrészi szászok közé, mely kapocs a protestáns hazafentartó elemeket, miként az a szepességekkel történt, testvéri szeretettel fogja egyesíteni és a magyar eszményeknek kaput nyit a bástyás szászvárosokba, honnét idáig, az utóbbi időben, leginkább azon beteges lelki állapotú és törekvésű tévelygőknek tulzó rikoltásait hallottuk, kik kábultan gyültek a Lurtz uram és társai mindenféleképpen zöld, éretlen és vizsályt szító zászlója mellé.

Az erdélyrészi szászok értelmes része nem szegődik a hálátlanság kalózkodó bárkájához. Mint az általunk olvasott és más helyütt ösmertetett öszinte és hazafias levél is bizonyítja, a legnagyobb mértékben megvan bennök a testvéri hajlandóság, éppen úgy

itt élni s halni kellvén nekik, mint nekünk, hogy hozzánk, magyarokhoz kapcsolódjanak hűségesen, mintahogy századok előtt voltak.

A közös protestáns hit már első és lelkig ható kapocs arra, hogy nyelvben is, hogy nemzeti érzésekben is értsük meg egymást, közeledjünk egymáshoz és az édes haza szeretetében a testvéri egyetértést a legmagasabb fokra fejlesszük. És hogy erre a szászoknak a hajlandóságuk megvan, olyan megbízható és mély értelmű magyar ember írja ezt, ki közvetlen a szásztüzhelynél szerezte tapasztalatait.

Szerinte ezen közeledés egyengetésénél, a testvéri szeretet fejlesztésénél, a magyar nemzeti nyelvnek és nemzeti eszményeknek azon távolabb eső, tőlünk, a végzetes és elfogult agitációk miatt, sok esetben idegenkedő szászságnak a lelkébe oltásánál nevezetes és nemes, nagy hivatás váraozzik a református magyar Debreczenre és szinmagyar vidékére, mely a „csere gyermekek“ útján fönt a Szepesség magyarosításában és „viszont“ gyermekeinknek egy művelődési nyelvben való jártasságával áldásos sikert ért el a haza javára századok óta.

Mi tehát bejelentjük, hogy nem a magunk gyöngye erejéből, de más lelkes magyar hazafiak, értjük magyar

és szásznémet anyanyelvű hazafiak támogatásával mozgalmat indítunk arra, hogy a Debreczen vidéki magyar és a szászsági német anyanyelvű gyermekeinknek a kétféle családi tüzhelyhez való vezetése, barátkoztatása, a tüzhelynél való neveltetése által, édes hazánk erősítésére, a testvéri szeretet egyetértését növelni, fejleszteni törekszünk, amire is életszükségünk van e viharoktól körülzajlott hazában.

Ifjabb Móricz Pál.

A denuncziálás.

(Hogyan jelentették föl Nessi Pált?)

A képviselőház közelebbi ülésén Pap Zoltán beszéde közben szóváltásba elegyedett báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszterrel, amikor arról volt szó, hogy kinek az utasítására jelentették föl Nessi Pált, vagy kinek az utasítására indították meg ellene a becsületügyi eljárást. Az ülés e részéről az országgyűlési napló ezeket jelenti:

Pap Zoltán: Azt mondják, hogy a honvédelmi miniszter ur Klobucsár és Bihar altabornagyokkal egyetértőleg telefonice, táviratban, vagy titkos rendelet folytán szólította fel a VI. ker. parancsnokságot Kolozsvárról, hogy Nessi Pál képviselő ur ellen az eljárást indítsák meg. Erre kerek én határozott választ, hogy ez megtörtént-e, igen vagy nem?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem! A tisztikar járt el ellene!

Meg ugrott a traktá elöl.

(Történet a hegyek közül.)

Az eke, a kapa kifagyott a földből. Hét fokos hideg van, Az apró szalma fedeles, vagy faszindelyű házak még apróbb ablaka nem fényt vet a hallgató szürkeségbe.

E kemény idő daczára Búcsa kíváncsi leány népe mind ott ácsorog a körjegyzői lak előtt, hogy a nagy, szokatlanul megvilágított ablakon át láthatná (ha csak pillanatig is) a községi duszgazdag körjegyző Raisinger uram Kolozsvárról ma érkezett Ilona leányát.

Egy göndör haju, magas oláh legény is fel s alá járt párszor, lomha léptekkel, az ablak alatt, miért?

A szép Ilonát atyja nyolcz évvel ez előtt, adta be az elsőrangú nevelő intézetbe, s ma, hogy az apja küszöbét újra átlépte, éppen 16 éves.

Veron, az öreg ur házvezetője, kedveskedik, jár és kél körülte. Raisinger uram pedig öblös karos székéből elégedetten nézi a szépen formált leányát.

Ilona kíváncsian tekintgetett az utcára. Az ablak alatt elsurrantó leányok árnya csalta oda . . . De a falu első legényének szeme, a Vigilán Gavrilla szeme is kíváncsian bá-

mult be az ablakon. Mig el nem vitték a kisasszonyt, sokat játszottak együtt a himes virágos réten

Mihamar hire kelt a vidéken, hogy milyen szép virág nyílik Bucsán.

Megeredt a háztűz nézés. Jöttek sűrűn a lánynezők.

Ki szekerem, ki lóháton. Kitől hogy kelt . . . Ha a virágnak illata van, a pénznek sincs ám rossz szaga. Raizinger uramnál együtt volt mind a kettő.

Telt, mult az idő, de nem akadt lépre egy sem.

A magas műveltségű, olvasott, több nyelven beszélő kisasszonytól, a ki a Zóla regényeiből is idézett, óvakodtak a magasabb rangúak.

Komoly kérő csak egy akadt. Vakmerő Abris a csendbiztos. Nem volt már éppen fiatal, poczakos is volt. Karikalábu is volt, de megtudta nyerni az öreg urat, Azután az Ilona véleményét tovább nem igen firtatták. Össze kerültek, Hogyne. 600 frt. készpénz és 4 ló és hintó járt vele.

A midőn a 4 lovas hintó az uj párral kifordult a kapun — a hátra maradt vendégeihez így szólt nagy kevélyen Raisinger

kezevel a hintót kormányzó nyalka kocsira mutatva:

— Még ezt is en fizetem ujévig! Az esküvőtől számítva — kerek két hétre — kocsistól, lovastul czókmókostól küldte el Ilonát a házatól Vakmerő Abris. Mert hát a Bálint kocsis — sugár is volt, buza virág szemű is volt és így nem kellett Bálint kocsist fizetni — se a vőnek, sem az apának! . . .

Ilona asszony többé felé se nézett az apai háznak. Nyoma veszett.

Évek mulva adott magáról hirt. Levelelen pénzt kért, hogy „elválhasson a hitest uratól.“

Raizinger annyit küldött, amennyit a leánya kért, azonban nyomban megeskettette magát a Verával és végrendelkezett, minden vagyonát életében át iratta a feleségére és meghalt.

Sok időbe telt mig halálának temetésének a hire Feketetőig ért, oda került a kiáltott kisasszony.

Rögtön irt Váradra Dr. Duló ügyvédnek, hogy támadja meg az özvegyet pörrel!

Dr. Duló vissza irt: jöjjön egyezkedni

Pap Zoltán: A tisztikart sem sugalmazta senki?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem! (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Pap Zoltán: Erre várom én a választ, ha most nem, hát annak idején.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Már mondtam, hogy nem. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Pap Zoltán: Erre kérem a t. honvédelmi miniszter ur érdemleges választ akkor, amikor azt jönnek látja.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Most megadom mindjárt a választ. Nem volt nálam senki; én nem citáltam senkit, sem Klobucsárt, sem Bihart, a tisztikar járt el ellene! (Helyeslés jobbfelől, a szélső baloldalon.)

Pap Zoltán: Én egyenesen kérdést tettem fel és ez az Nem játszott e közbe a t. honvédelmi miniszter ur?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem!

Pap Zoltán: Ment-e rendelet Kolozsvárra, hogy jelentsek fel Nessit?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem! egészen hangosan mondom, hogy nem.

Pap Zoltán: Meltóztassék tehát e tárgyan vizsgálatot tartani, mert az én tudomásom szerint innét ment az a rendelet Kolozsvárra, hogy jelentsek fel Nessi Pált. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Zaj és ellenmondások jobbfelől.) Ha vizsgálatot tartat honvédelmi miniszter ur, akkor majd egészen más szempontból fogja felfogni a kérdést, ha kiténik, hogy ez egy felülről inszenizált dolog. (Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Én kijelentettem, hogy semmit sem tettem; részemről rendelet nem ment. Amit a tisztikar tesz, az az ő dolga. Ahhoz —

bocsánatot kérek — a képviselő urnak semmi köze. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélső baloldalon.)

Pap Zoltán: Én pedig konstataálni kívánom a tény, hogy a rendelet innen, a budapesti tisztikartól ment le Kolozsvárra. (Mozgás.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Rendelet nem mehet tisztikartól. Legfeljebb felvilágosítás! (Zaj a szélső baloldalon.)

Pap Zoltán: Tehát ment egy gyengéd felvilágosítás! (Mozgás a szélső baloldalon.)

Aki ismeri a katonáknál divatos szörzalhasogatást, ebből a parószédből rögtön megállapíthatja, hogy a honvédelmi miniszter játszott a szavakkal. Ő ugyanis azt tagadta, hogy felsőbb helyről ment az utasítás Kolozsvárra, hogy Nessi Pált jelentsek föl, vagy hogy ott indítsak meg ellene az eljárást. Amde a Füg. Magyarország egyik munkatársának alkalmá volt egy előkelő állású vezérkari tiszttel beszélni a Nessi ügyről és ennek alapján beszámolhatunk arról, hogy jelentették föl Nessi Pált és mire szorult a dologban a honvédelmi miniszternek.

A katonai becsületügyi eljárást csakis határozott töljelentésre lehet megindítani. A töljelentés nem lehet névtelen. Tehát töljelentésnek kellett történnie. Meg is történt ez olyképen, hogy a tüntetés után valónapon a kolozsvári tiszti kaszinóban szóba került ez a dolog és beszéltek arról is, hogy Nessi Pál volt a tüntetés vezetője. Az eszmecsere folyamán aztán valamelyik tiszt fölemeltette, hogy tudomása szerint Nessi Pál szolgálaton kívüli viszonyban levő honvédtiszt Tiszti né. könyvet kerítettek és abból megállapították, hogy Nessi-nek tényleg megvan ez

a katonai rangja. A tiszti kaszinóban, amikor erről van szó, a honvéd-állomásparancsnokság több tisztje is jelen volt. Ezek által az állomásparancsnokság is tudomást vett erről a tényről.

A „Szolgálati szabályzat a magyar királyi honvédség részére“ I. rész 446. pontjának b) kikezdése alapján azonban a lefolyt tüntetésről az állomásparancsnokságnak jelentést kellett tennie.

Ez a jelentés megtörtént. Ennek alapján felsőbb helyről kapott utasítást Bihar altábornagy, a budapesti I. honvédkerület parancsnoka, hogy indítsa meg Nessi Pál ellen a becsületügyi eljárást. Kivüláglík ebből, hogy a honvédelmi miniszter tudott a feljelentésről, mert hiszen jelentést kapott róla. Az ő tagadása a képviselőházban tehát csak azt igazolja, hogy az eljárást nem az ő utasítására indították meg, hanem a honvédfőparancsnokság adta ki az utasítást. De az is kétségtelen mindezekből, hogy a honvédelmi miniszternek módjában lett volna az egész botrányt megakadályozni. A miniszter tehát felelős a történetekért.

Hazafias ünnepély Debreczenben.

Ki ne ismerné ma már — hirtől azt a paratlan tudással, fekölt hazafissággal, varázspennával, izzó lelkesedéssel és csodás fajszeretettel megírott könyvet, a melynek Dr. Kalmar Antal zentai ügyvéd a szerzője.

Ez a könyv a magyar igazság és a magyar hazaszeretet valóságos újtestamentom, könyve. Soha szebben, meggyőzőbben, világosabban és tárgyilagosabban és igazabban Magyarországnak a Habsburg dinasztia-

Vera — hajlandó volt, ha személyesen beszél Ilonával. . . Varta az ügyvéd, de csak nem jött az asszony, tehát az ügyvéd szánta magát (vagy felélmulva) a Feketetői utra. A község biráját kereste fel, hogy attól tudja ki, hol kell védenet keresni?

Mig a kisbíró Duló urat kalauzolja röviden elmondom, mint jutott ide Raisinger Ilona.

Vigilán Gávriilla Bucsáról valami örömet vitt Feketetőra görögnek — és itt látta meg gyerekkori játszótársát Ilonát. Onnat hozta vissza, mint törvényes nejét az elvált asszonyt ismét Bucsára. Párja nem akadt azon a völgyön a Vigilláné konyhájának. Kondér számra főzte a munkásoknak a tejes kávé, mikor náluk dolgoztak.

A fratyé kettős mézes heteket élt, kijárt a forró csók — mellé a mézes sütemény is . . .

-- De hát a kávé is, a cukor is pénzbe kerül.

Gávriilla későn vette észre, keleti kényelmet élvezvén, hogy a zacskó, a szűszék üres. De a háztartáshoz pénz kellett. Sorjött az igavonókra, később a földekre, végre a bucsai szép kőházára Vigillán Gávriillának.

Titkon ment el Gávriilla Kolozsvárra — s ott az Ilona gömbölyü karjaira való

és formás füleben csüggött drága aranyne-műt elárulva Feketón, a falu végén, vett egy vityillót és egy malacot. Ez is nagy gazdagság volt akkor már nekik.

Dr. Dulónak a kis bíró megmutatta a Vigillán házat, ő pedig visszatért a faluházához. Az ügyvéd urnak pedig nem sok baja lett a kilincscsel, mert kilincse nem is volt. Helyette meghuzta az ajtóból kilógó kőcz madzagot, mire az ajtó kitarult és ő belépett.

Megnézni való se került a házban, de még leülni való se. Duló doktor szörnyen kezdte az uti költséget sajnálni. Vigilláné meg holtra ijedt, hogy így látják! A megviselt arczu, czondrás oláhnó bent ült a szövöszékben. A neveldebe tanulta a hires pillangóst szöni. Bezzeg most hasznát látta, abból éltek. Vették a görögtől (ehhez hordták eladni) az urinépek.

Az idegen szagra felemelte az orrát a malacz és elkezdett rőfogni. Dr. Duló csak állott és bámult — elkábulva e szörnyü változástól. Vigillán Gávriilla ragyogó arcczal lépett a házba. Egyik kezében papirba csavart máléliszt, másikban egy bögre frissen fejt tej volt. A szives gazda felfogva a tény állást, rászólt a feleségére:

Máj dulcse! — csinálj a domnule advocatunak placsintát! Ez az oláhpasztáral a vendégség ne továbbja.

Ilona kikerült a szövö székéből, keresgélni kezdett a házi szemét közt. A gazda pedig felszitotta a tüzet. Mire a fa lángra lobbant — a malacz alól is kikerült a tepsi! Hogy nézett az a tepsi akkor ki, uramfia? Ilona — egy keveset dörzsölt keveset öblintett rajta, és azután a mit habart, ezen melegített lemezre kezdte önteni. Ilona az első sületet azon forrón maga falta be . . .

Tovább nem várt az ügyvéd (jobban mondva nem állt) észrevétlen osont ki a nyitva maradt ajtón . . . Meg se állt a bucsai nagy szállóig. Nehogy utólérje Gávriilla egy placsintával.

Szóba jött a vendéglőben a czondrás asszony.

— Hajh, uram! én is nagyot néztem, mig jobb módba volt, a vasutról szállva le franczianyelven kért tőlem fagyaltot. Egy czondrás asszony ily nagy műveltségü, féltetni kezdtem a magunk fáját töllök.

Tanulság ebből, hogy a tüzbely szeretetében kell a mi lányainkat nevelni. Ha miniszter lennék, a kinevezett tisztviselőket se tenném-venném. A gyermek, ahol felnő, ahoz a helyhez ragaszkodik.

Dutyele drácu! az olyan kulturát, mely mellett a magyar lány kivedlik magyarságából — és oláh bört öit magára.

Bune száre! az ilyen magyar világnak.
Morvay Károly.

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz“ Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja a teljesen lémmentes s kiváló jóhatású „MOLLITERGIN“ arcz s kézbőr finomító szépitő szerét, mely folyadék amig ártalmatlanságra nézve teljesen egyezik a vaselin s glicerinrel, hatásra nézve azokat jóval felülmúlja. Hatása gyors és biztos! — 9 szélkifujta arczot vagy kezeket a legrövidebb idő alatt fehérre, puhává s üdévé teszi s poudert alá is i en ajánlható. Mint bőrapóla szer paratlan! **Egy üveg „Mollitergin“ ára 1 kor.**

hoz való közjogi viszonyáról — Kosuth La-
jos óta — nem irt senki.

A mai kétrégtörnyedt, gerincz nélküli, talpnyaló és kegyvadászó szennyes korban, a mikor a becsületes őszinteség szava elné-
mul a konz után nyafogó, csuszó-mászó állathangok fertőző zürzavarában, a mikor a „gotterhaltés” magyar kormány közvagyon, közbiztonság, állami és nemzeti jog, tekintély és tisztesség pocskoló és lábbal taposó örületében szenved s mindent megtesz nemzete és hazája ellen, a mit fekete-sárga hangon Bécsből ráparancsolnak: a jó hazafiak ma bizonyára örömmel üdvözölhetnének mindenütt az országban, ha a fenkölt megvesztegetetlen, és megalkuvást nem ismerő, önzetlen magyar haza és fajszeretet „Miatyánk Isten” imádságát olyan ihletett ajkáról hallhatnák, mint a Kalmár Antalé.

„Debreczen” hazafias közönsége az első közt érdemelné meg ezt a szerencsét. Bizonyára itt közöttünk a legmeghittebb otthonában érezhetné magát a fényes talentumu Kalmár Antal. Lenne e közöttünk — nem szólva a sárga-feketék czimboraságáról —, lenne-e közöttünk olyan törpe teremtes, a ki szerencséjének nem tartaná azt, hogy Kalmár Antal a lánglelkű magyar hazafit és íróit Debreczen ösfalai között igaz testvéri szeretettel s a jókat és kiválókat megillető tisztelettel üdvözölheti? Bizonyára nem lenne.

Dr. Király Péter.

A magyar dal.

Ugy tudjuk, hogy magyar dal a való életben csak kétféle van: hazafias dal és népdal. Amannak tárgya, költészete a hon; emezé a szív mozgalmái: öröm és keserűség, szerelem, gyönyör és búbanat. Amabban a magyar polgár, ebben a magyar ember nyilatkozik.

Hazafias dalainkat az ujjainkon föl lehet sorolni. Nem sok van, de azért még a mi van, azt is sokalják. Hát ez már a magyar végzete: semmiből se lehet neki anynyi, mint másnak, se szabadságból, se nótából.

Népdalaink száma azonban szertelen nagy. Az a gyűjtemény, mely „Hatszáz magyar nemzeti dal” czim alatt van közkézben, távolról sem meríti ki a magyar népdal kincsesházát. Minden ember tucatszám, sőt százszámra ösmernótákat, melyek azon gyűjteményből kint rekedtek. Minden vidéknek megvan a maga sajátos népdalköltészete: a szegedinek, a vásárhelyinek, a palóczságnak, az ormányságnak, a kunsági, a jászsági, a hajduvidékeknek s bent az erdélyi folyóvölgyeknek is. Az „Elveszett a lovam, Czédru-sfá-erdőben”-től kezdve a „Kapud előtt járok”-ig millió színű és zöngésű változata van a magyar népdalnak és a mi fő, mind szép, mind erőteljes, valamennyire büszkék lehetünk.

Hanem hát van még egy harmadik fajta dal: a műdal, mely hangban, izben, sőt még színben is a népköltészet sajátosságait követi, de a kivitelben magas, öntudatos művészetet mutat. A népdal és a műdal közti különbséget talán ez az egy szó teljesen kifejezi: öntudatos. Mert míg amaz öntudatlan, önkéntelen művészi alkotása a költői és zenei készségnek, addig ez öntudatos művészetet lehel.

Van-e a magyarnak műdalköltészete? Vannak-e olyan költői, kik névszerint emlékeztetések, mint egyes szép dalok megte-
remtői?

Ha a mai zenei életet nézzük, azoknak a hangversenyeknek a műsorát, melyeket magyar közönségnek magyar művészek ma-napság tartanak, azt kell mondanunk: nin-csenek. Soha egy magyar műdalt nem lehet hallani hangversenyünkben. Tán a rendezők, a művészek nem is tudják, hogy ilyen ága is van a magyar zenei költészet virágos fájának.

Pedig hát: van.

Példakép fölemlítjük most, hozzánk volt közelsége miatt a jó öreg Nyizsnyai Gusztávot. Gusztai bácsi valaha nagyhirű ember volt és méltán. Lantján megrázó szépségű magyar dalok teremtek. Ott élt Hódmező-Vásárhelyen; ott szerezte legszebb dalait. Bejárta az országot: nótáinak szépségére, csodájára seregestől gyűltek a magyarok. Czinka Panna, Bihari művészete vetett lán-
got lelkében s a zeneérzésnek ez a csodálatos teljessége, ez a bősége ő benne csodálatos alkotó erővel is párosult. Egymásután írta meg gyönyörű dalait. Oly népdalokat, minő „Megérem még azt az időt. Sirva még el házam előtt”, — aztán: „Elátkozom ezt a czudar világot”, — „Hej szegedi szép csap-lárné”, — „Bus vagyok én, szomorkodom” stb. stb., — a minőkhez hasonló szépségűket írtak, de szebbeket nem.

De másnemű zenealkotások is származnak Nyizsnyai lantjától, melyek párjukat ritkítják a magyar zeneköltészetben. Ezek az ő műdalai. Ezek közt: „A mohácsi koldus”, „Óh felejts el”, — „Születésem napján” oly remek, a minők diszére válnának bármely magyar hangversenynek.

Oda van jó Nyizsnyai, oda az emléke is. Dalai meg élnek a nép ajkán, de műdalai, habár még éneklék, már névtelenek. Nem keresik, ki írta, mikor írta; nem törődnek a művészzel, aki feledett és mohosult sirban pihen. Olyannyira elfelejtették, hogy midőn dr. Balassa Ármin szerkesztő az egyik szegedi ujság 1899. évi folyamában fölpanaszolta, hogy Nyizsnyait még a Lexikonból is kihagyták, — hirtelen beledugták a pótkötetbe a jeles szerkesztők, azt irván róla, hogy: született Hódmező-Vásárhelyen. No persze, mert a jámborok ezt olvasták azon panaszos cikkben, hogy Nyizsnyai Vásárhelyen lakott; ezt elég adatnak tartották arra, hogy a Lexikont meghamisítsák; mert Nyizsnyai Egerben született.

Ez volt a sorsa eddig Nyizsnyainak s vele együtt több kjtűnő magyar műdalszerzőnek is. Nyizsnyai iránt csak a hódmezővásárhelyiek részéről nyilatkozott meg a kegyelet, itt aztán igazán szépen: mellszobrot oda-állították a szinkör elé. De az országban nem igen emlegetik Nyizsnyait!

A hangversenyek rendezői sokat tehetnének a nagy zeneköltők emlékének!

Akác.

Városi közgyűlés.

(Első nap.)

Debreczen város törvényhatósága tegnap közgyűlést tartott. A városatyák a képvisállítás miatt kiszorultak a városházáról és ezuttal Hajduvármegye székházának nagyter-

mében gyűltek össze. Olyan népes közgyűlést régen nem láttunk, mint tegnap.

A vármegye terme szűknek bizonyult, mert a törvényhatósági bizottság tagjai majd nem teljes számban jelentek meg.

Érdekes és mozgalmas volt az első nap. Mindjárt az ülés elején meglepetés történt.

Ferenczy Gyula napirend előtt felszó-
lalt és lendületes, hazafias szavakban hívta fel a közgyűlést a Nemzeti Múzeum ünne-
pére és egyhangu nagy lelkesedéssel fogad-
ták el indítványát, hogy a törvényhatóság üdvözölje a Nemzeti Múzeumot.

Másik nevezetes, határozata az volt a közgyűlésnek, hogy annak a kérdésnek az eldöntése, vajon a hetedik tanácsnoki állás betöltés-e vagy sem, elhalasztott. Ennek a kérdésnek tárgyalása szenvedélyes vitára adott alkalmat.

A gyű és lefolyásáról különben a kö-
vetkező tudósítás számol be:

Kevéssel 3 óra után nyitotta meg a köz-
gyűlést Puky Gyula főispán.

Napirend előtt felszólt Ferenczy Gyula. Ramutatott arra a jelentős nemzeti ünnepre, mely szűk körben bár, de az egész nemzet szíve dobbanásától kísérve folyik a fővárosban. Ma ünnepli a Nemzeti Múzeum fenállásának 100 éves évfordulóját. A jelenlegi politikai események megakadályozták, hogy ez az ünnep országos jellegű legyen, de azért ez nem akadályozhat meg bennünket, hogy ki ne fejezzük lelkünknek őszinte és nagy örömét, mikor a magyar kultúra ilyen fényes és nagy ünnepet ül. Debreczen városa nemcsak lelkével, de anyagi erejével is hozzájárult eme nagy intézmény megalapításához, épen azért rójuk le kegyeletünk adóját és üdvözölje a törvényhatóság a Nemzeti Múzeumot eme nagy nap alkalmából.

Általános helyeslés kísérte Ferenczy szavait és a közgyűlés elhatározta, hogy a gyűlésből üdvözlő taveratot küld a Nemzeti Múzeum igazgatóságának.

Az elküldött üdvözlő taverat szövege a következő:

Nemzeti Múzeum

Budapest.

Debreczen város törvényhatóságának együtt lévő bizottsági közgyűlése lelkesen üdvözlöi száz éves fennállása alkalmából a magyar Nemzeti Múzeum igazgatóságát és annak fennkölt ünnepélyében résztvevőket.

Ez után áttértek a napi rendre.

A polgármesternek szeptember és október hónapokról szóló jelentéseit olvasta fel Csóka Sámuel polgármesteri titkár, majd az 1901-ik évről szóló polgármesteri titkár, majd az 1901-ik évről szóló polgármesteri jelentést tekintették felolvasottnak és mindkettőt tudomásul vették.

Az augusztusi közgyűlés a róm. kath. és ágostai evang. egyházak elemi iskolai tantermeinek létesítésére 49,000 korona függő kölcsön felvételét határozta el. A belügyminiszter a közgyűlés eme határozatát Roncsik számvonó felelőszéke folytán nem hagyta jóvá. A tanács most azt a javaslatot terjeszti a

Karácsonyi és Ujévi ajándéknak

Tisztelettel

Harth Gusztáv

fényképész. Debreczen, piac-utca 34.

a legtökéletesebb fényképek Harth Gusztáv műtermében készülnek.

Ugyszintén ajánlja a t. cz. tisztviselő uraknak arcképes igazolványhoz szükséges fényképeket a legelőnyösebb árban.

közgyűlés elé, hogy a közgyűlés írjon fel újból a miniszterhez, ezuttal kivételesen hagyja jóvá a határozatot.

Kiss Albert azt javasolja, hogy ezzel kapcsolatosan tárgyalják a belügyminiszter másik leiratát, mely a következő pont alatt van és a mely arról szól, hogy a miniszter megtagadja a közgyűlés azon határozatát, hogy az ev. ref. elemi iskolák tantermének felépítésére 71000 korona függő kölcsönt vesz fel. A tanács az előbbihez hasonló feliratot javasol intézni a miniszterhez.

Kiss Albert az iskolák siralmas helyzetét tárja fel. Indítványozza, hogy a tanácsi javaslat elfogadásával mondja ki azt is a közgyűlés, hogy utasítsák a tanács, hogy a márcziusi közgyűlésen konkrét javaslatot terjesszen elő.

Ferenczy Gyula Kiss Albert felszólalásával nem ért egyet. Javasolja ne írjon fel a közgyűlés a miniszterhez, hanem márcziusban döntsön véglegesen.

Kiss Albert újabb felszólalása után a közgyűlés egyhangulag fogadta el a tanács javaslatát, Kiss Albert indítványával együtt.

(Törvényhatósági átiratok)

Szabolcsvármegye II-ik Rákóczy Ferencz szobrára adományt kér, erre átiratban hívja fel a törvényhatósági bizottság jóindulatát. A tanács e szoborra 200 koronát javasol kiutalni s egyben indítványozza, hogy a város közönsége hívassék fel adakozásra. A tanács javaslatát elfogadták.

Hevesmegye átiratban kereste meg Debreczen törvényhatóságát, hogy indítson akcíót a Debreczen Fűzesabony közt elterülő ut állami kezelésbe vétele iránt. A tanács azt javasolja, hogy ebben a tárgyban írjon fel a törvényhatóság a kereskedelmi miniszterhez. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta. Egyhangulag fogadták el ezután Torontálmegye átiratát a vasárnapi munkaszünet, s Szepesmegyének a tengerszem ügyében megküldött átiratát.

(Tiltakozás az újabb véradó emelés ellen.)

Budapest székes főváros ösmert átirata került ezután elő. A főváros a póttartalékosok behívása ellen intézett érélyes feliratot a képviselőházhoz és hasonzzellemű felirat intézésére hívja fel Debreczen városát is. A tanács javasolja, hogy a törvényhatóság hasonzzellemű felirat felterjesztésével foglaljon állást a póttartalékosok behívása ellen.

Ezzel kapcsolatosan **Márton Imre** ötven bizottsági tag aláírásával indítványt adott be, mely a honvédelmi miniszternek újabb merénylete, az ujonczjutalék felemelése ellen is tiltakozik. A közgyűlés egyhangulag fogadta el Márton Imre indítványát.

(A hetedik tanácsnoki állás.)

Ezután a közgyűlés egyik legérdekesebb tárgya, a hetedik tanácsnoki állás betöltésének kérdése következett.

A szervezés munkája, mint tudjuk, miután a kiküldött bizottság azzal el nem készülhetett, abban maradt. De a szervező bizottság azt javasolja, hogy a tisztújítást a régi szervezet szerint eszközöljék, azonban a hetedik tanácsnoki, egy rendőrfogalmazói, egy erdészi és egy adóki- vetői állásnak a betöltése ezuttal maradjon függőben.

Ezzel a javaslattal szemben a jogügyi bizottság, mint a tanács a hetedik tanácsnoki állás betöltése mellett foglalt állást.

A tanácsi javaslat ellen, illetőleg a hetedik tanácsnoki állás betöltetlenül hagyása mellett szólalt fel **Kiss Albert**. Szervezési szempontokból nem látja jelenleg betölthetőnek ezen tanácsnoki állást.

Ezzel szemben **Freund Jenő, Juhász Ignác**, a mellett érveltek, hogy az iskolák városában nem szabad megszüntetni a kultur-tanácsnoki állást.

A kérdéshez szólt még **Óry Mihály** is, ki szintén a hetedik tanácsnoki állás ez időszaki betöltése ellen érvelt. Tüzes, kuruczoz szavai nagy zajt keltettek, majd egy tévesen értett kifejezése miatt főispáni rendreutásításban is részesült, sőt a főispán utóbb még a szót is megvonta tőle.

Végül **Kiss Albert** azt indítványozta, hogy a hetedik tanácsnoki állás betöltését halasszák el akkorára, mikor a szervező bizottság újabb munkájával elkészül.

Az elnök főispán folytonos zajongás, között tette fel a szavazásra a kérdést és a szavazás eredménye az lett, hogy 63 szavazattal 56 szavazót ellenében **Kiss Albert** indítványát fogadták el, vagyis hogy a hetedik tanácsnoki állás betöltésének kérdésében a szervezeti szabályzat elkészítésekor határozzanak.

A kertészeti egyesület 27 hold földje.

A piaci és vásári szabályrendelet elfogadása és az új sertés vásári rakodó üzemeltetési költségének megszavazása után a kertészeti egyesület 27 hold földje került elő.

A tanács azt javasolja, hogy majdnem félszázad óta idegen (?) kézben levő 27 hold földet 5780 forintért, illetőleg ennek a befektetett költségnek megtérítése mellett, váltsa vissza.

Varga Lajos dr. nem fogadja el a tanács javaslatát, miután a kertészeti egyesület földjének kezelésénél szabálytalanság történt, kéri az ügy megvizsgálására küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot.

Puky főispán magyarzó szavai után a közgyűlés többsége a tanács javaslatát fogadta el.

A gyűlést ma d. u. 3 órakor folytatják.

NAPI HIREK.

A debreczeni esküdtbíróóság elnökei.

A debreczeni törvényszék elnöke közhírré teszi, hogy a debreczeni ítélőtábla elnöke, az 1903. év tartamára a debreczeni törvényszéknél szervezett esküdtbíróóság elnökeül dr. Szűts Miklós törvényszéki elnököt, az esküdtbíróóság elnökének helyetteséül pedig ugyanarra az időtartamra dr. Szeőke István törvényszéki bírót jelölte ki.

Debreczeni ember levele a szászokról.

Lapunk egyik érdekes barátja és jeles munkatársa becses levelet küldött velünk. A levél előkelő, állami tisztsgben levő debreczeni magyar református származásu hazafias barátjától származik, ki hosszabb ideig lakott Segesváron és jelenleg Szébenben és ki ottan kereste a szászokkal való érintkezést, amit, mint levele bizonyítja, nem is bánt meg, sőt oly eszme valóítására ösztökölte őt, mely a mesterségesen is szított eltentéteket elsimítja, a bizalmatlanságot bizodalomra varázsolja és testvérkapcsolat létesít a magyar- és német-szász anyanyelvű hazafiak között. Az öszinte levélből, melynek eszméjével vezércikkben foglalkozunk, közlünk némely becses részletet, ajánlván azt a tanügyi körök, a művelt magyar családok jóindulatu figyelmébe, mert nem az ellenségeskedés, de a szeretet emeli hazánk, nemzetünk erejét. A debreczeni igaz magyar református testvérünk egyebek közt a következőket írja:

... s mindig a szászok közé húzódtam lakásra és kosztos képen, hogy lehetőleg jól megösmérjen őket saját tűzhe-

lyöknél. Azt hiszem, jutottam is valamire nemcsak velők, de az oláhokkal szemben is... Ezekben, tapasztalatomszerint, minden hiba megvan a mi jómagunkban és nagyobb mértékben, mint bennünk, ezeken kívül még más hibákkal is éheskednek, mint pl... (e kevésbő hízegő sorokat elhagyjuk. Szerk.)... A szász egész más! A fősvénységig takarékos, csendes, jogot tisztelő, kultur nép. Színház, festészet zene oly közkedveltségnek és műveltségnek örvend itt, milyenről — sajnos — Debreczenben álmodni sem lehet. Biz ez (édes barátom) nagyon szomorú ránk nézve, de így van! Hogy példát is mondjak, melyből inkább higgy: Egy leány azt mondta egy karácsony este: többet érák önyvájá ndék mint a z é k s z e r... A napokban pedig azt kérdezték tőlem (egy leány): A Széchenyi István idejében kik voltak 3-an, kik a magyarok őshazáját keresték? — Szégyenkezve vallom meg, hogy ma sem tudom. — Egy asszony meg Petőfit dicsérve a Fischerféle életrajzából beszélt el egyet s más t mondta, hogy kétszer olvasta el oly érdekes, de még szeretné elolvasni s nem hitte, mikor azt mondtam, hogy én azt nem olvastam. — Az este meg ugyanez azt mondta, hogy az ember tragoediáján kívül mit irt még Madách s mikor élt? Szeretne egyeb műveit is olvasni. (Amde itt egy fiatalnyi magyar könyvtár sincs.) Szóval költészettel, történelemmel, sőt görög, római mondásokkal is sokszor sarokba szorítják az embert. Egy asszony meg, kinek a kis lánya Ozory jogtanár urnal van, a földrajzot elővette, mert már — mint mondá — nagyon elfelejtette. — Kedves barátom ezek bizony mind szászok! Az állam ezeket egy maga, még ha simogató politikájával fel is hágy, sohse nyeri meg az állameszmenek... A társadalom sokkal többet tehet, még pedig a tiszta szinmagyar. — Debreczent és a szinmagyart még a leghevesebb is szereti, különösen Debreczent... Én már megkezdtem az utat, mikor azt a 14 éves kis leányt O. jogtanár urhoz juttattam. — Most már te légy segítségemre és miadazok, kiket erre megtudsz nyerni... — Nagy vakációra jöjjenek onnan minél többen cserébe erre a vidékre, s a Szepesség helyett német szóra ide. Magyar és német tanintézet van fiuknak-leányoknak. — Így elérjük lassanként, mi a Szepességen az évszázados csere folytán már befejezve. — Nagy-Disznódon pl. most is 5 alföldi lány van, de azok nem is olyanok mint a többi szászok. — Ha csak egy csere történik: az is jó. Kicsinyelni se umit sem lehet. Én itt eljárak mindenben. Így erre kérék azért, hogy a cserélni akaró magyar és német szülék is értekezhessenek év végéig egymással. Pl. egy szász tanítónőképzőbéli tavaly is ment volna nagy vakációra magyar családhoz, ha lett volna hova. — Németül ezek nagyon szépen beszélnek, ugymint Sass Béla tanár ur. — Szász dialektussal egymás között beszélnek, de ekkor se mindig. — A magyarnak szükséges e csere, mert könnyebben boldogul a német nyelvvel s látva, hogy ide Árpádok kellenek, kik nem az Árpádféle fegyverekkel, hanem a szellemi felsőbbség fegyverével küzdenek, hazafisága erősbül, acélozódik, míg ellenben ott az alföldön semmi veszélyt nem látva, elernyed. — Stb.

Sajtópör Máthé László miatt.

A volt debreczeni számtiszt, **Máthé László** miatt, kit egyidőben sokat emlegettek Debreczenben és ki ifjúkori megtévedése miatt büntetést is ült, sajtópör van folyamatban. Ennek a zavaros sajtópörnek az első felvonása most játszódott le a székesi törvényszék tárgyaló termében és előz-

ményei vissza nyulnak Szentesre, a Sima lapjának, a „Csongrádmegyei Ellenzék“-nek a szerkesztésébe. Az érdekes ügy előzményei a következők a „Szeged és Vidéke“ tudósítása szerint:

A debreczeni ügyészség váltóhamisításért vád alá helyezte Molnár Máthé Lászlót, egyik nagyváradi dsentri család tagját, a ki a múlt év novemberében Sima lapjának szerkesztője volt. Miután Máthének sem állandó lakása, sem rendes foglalkozása nem volt, a csendőrség a debreczeni ügyészség megkeresésére letartóztatta. November 9-én délután kísérték az állomásra, hogy Debreczenbe szállítsák. Utközben a közönség erősen tüntetett a letartóztatott lapszerkesztő ellen, a mit az „Ellenzék“ legközelebbi száma szóvá tett. Erősen kikelt a közönség ellen s a cikk végén így nyilatkozott a csendőrösről: „Az a két kakastollas semmi türe, hogy az a gaz csorda arcátlanokodhassék a felügyeletére bizott emberrel. Bezeg najd védelmezte volna a zsandár Molnár Lászlót, ha valami sikkasztó gazember pakulicz (kormányparti!) lett volna“ Az ügyészség fenti kitételekért emelt Nagy József, a Sima volt felelős szerkesztője ellen vádat azzal a megindokolással, hogy a cikk kifejezései meggyalázók, mert részint az emberi méltóságot lealacsonyítók, részint olyanok, a melyek a csendőröknek hivatásuk gyakorlására szükséges tulajdonságait kisebbítik, sőt őket egyenesen kötelességszegéssel gyanúsítják. Elsőben Nagy Józsefet gatták ki. Vádlott tagadja hogy ő írta volna a cikket. Valószínűleg Magyar Elek városi főjegyző tollából került ki az inkriminált cikk, de határozottan azt sem állítja, mert a jelzett időben beteges lévén, nem igen nézett a lap ügyei után. De különben sem igen ügyelt a lap összeállítására, mert dacára annak, hogy nevezett lap felelős szerkesztője volt, Simané intézte el a lapnak számtalan cikkek sorsát. Az ő hatásköre tulajdonképen csak a helyi hírek összegyűjtésére és kidolgozására terjedt ki. Azt azonban megjegyzi, hogyha ő írta volna jelzett cikket, még erősebb kifejezéseket használt volna annak a brutális bánásmódnak a lefestésére, a melyben letartóztatott bajtársa részesült úgy a közönség, mint a csendőrök részéről. A törvényszék a tárgyalást elnapolta.

Egy nánási kivándorló levele Amerikából.

Schlesinger polgártársra, a szabóra, aligha emlékeznek a nánásiak, pedig Schlesinger mester onnét származott ki a tengerentúlra, Amerikába. Őt a hajduvároshoz aligha kötik számos ősi sirhalmok, mind amellet szerezettel gondol haza és az idegenben is gondol a neki egykor otthont adott városra, annak történetére, melyről hallomása szerint Barcsa János, a nánási főgymnázium egyik jeles fiatal tanára, jelenleg a debreczeni tanítóképző intézetben tanár, könyvet írt. Ezen érdekes és becses könyv küldését kéri az Amerikába származott Schlesinger J. polgártárs, a ki következő egyszerű, de megható és kedves, tanulságos levelet intézte Barcsa tanárhoz:

J. Schlesinger

Tailer.

434. Sixth Avenue

New-York. okt. 23. 1902.

Tisztelt Tanár ur!

Szabadságot veszek magamnak, mint Hajdu Nánáson születő — fölkerüni, szíves kedjék nekem a Hajdunánási históriát elküldeni, mert annyit szeretnék nánásról emlékül megtartani . . . Igen örvendtem, mikor

hallottam, hogy mégis találkozott valaki és fáradságot vett magának egy oly suttos dolgot fölvenni és a mint hallom nem is nánási születésű, és reményem, hogy a könyvecske minden nánási családnál egy hazitárgy.

Ujságot nem kell írni, mert a villany azt gyorsabban viszi, mint az én levelem vinné, hanem annyit írhatok, hogy az ipar itten jobban virágzik, mint szülőföldemen és a szabadság, egygyenlőség amire mindég vágytam: leírhatatlan. Levelemben talál egy amerikai dollárt, a mit emlékül küldöm Tanár urnak, ne gondolja, hogy én azt a történelemért küldöm, tessék a számlát a könyvbe betenni és én az árát postáva megküldöm

maradok tisztelettel
J. Schlesinger.

Bizony, bizony nagy tanulság rejlik a J. Schlesinger szabómeister uram mesterkéletlen, egyszerű levelében. A szülőföld szeretete teszi ragyogóvá annak a kuszált sorait, mely szeretet annál becsesebb és példásabb, mert az a szülőföld javaiból bizonyosan vajmi keveset nyújtott az ösmeretlen Schlesingernek, ki ime mégis, a tengerentúl is, érdeklődik az elhagyott szülőföld története iránt.

Egy üdvözlő sürgöny története.

A Nemzeti Muzeu n százéves ünnepéről emlékeztünk, lapunk tegnapi számában sajnálkozva emlékeztünk arról, hogy a vidéki küldöttségek sorában nem láttuk ott Debreczenből — legalább az ös kollegium képviselőit. Erre vonatkozólag dr. Kérészy Zoltán akadémiai igazgató urtól azon felvilágosítást vettük, hogy noha a nemzeti Muzeu-tól nem kapott meghívást a Kollegium, dr. Kérészy Zoltán üdvözlő sürgönyt küldött Szalay Imre muzeumi igazgatóhoz. Szíves örömmel adjuk közre ezt a helyreigazítást.

A „Szabadság“ — Herosztratese.

A „Szabadság“ szó ne tévesszen meg senkit. Páva czim. — Kormányparti ujság tetszeleg ezzel. Ez takaros sulyokvetés. — Kevesebb izlés. — Nem csodáljuk. Most az „iskolák atyját“ nevezte ki a „debreczeni közművelődés Herosztratesének“ Gratulálunk Herosztratesz ur! Ez azután a sulyokvetés.

A város és a finánczok.

A város még a múlt évben 320000 koronás kölcsönt vett folyószámlára a helybeli pénzintézetektől. Később a városnak felperczenttel olcsóbb kölcsönt ajánlott fel a budapesti Magyar jelzálog hitelbank. A városi tanács, tekintettel a város szomorú pénzügyi viszonyaira, azt határozta, hogy a helybeli pénzintézeteknek felmondja a kölcsön igénybevételét és a fél perczenttel olcsóbb kölcsönt veszi igénybe. A közjegyző előtt történt átírás után a pénzügyigazgató 1000 korona bélyegilletéket rót ki a városra. A város főügyésze, Ábrahám László sérelmesnek találta ezt a pénzügyigazgatósági határozatot, panasszal fordult ellenében a közgazgatási bírósághoz — azon az alapon, — hogy ez a kölcsön konvertiós kölcsön és mint ilyenre a törvény értelmében nem róható ki bélyegilleték. Azonban a 15 napi felelőzési határidő eltelt és miután a város ez ideig sem fizette be az adóhivatalba a bélyegilletéket, a kincstár kamatot fog követelni, de emellet annak is ki van téve a város, hogy az 1000 korona erejeig foglalást eszközölt a kincstár. — Tehát a főügyész a délelőtt tartott tanácsülésen azt a javaslatot terjesztette a tanács elé, hívja fel a tanács a Magyar Jelzálog

és hitelintézetet, mely a kirótt 1000 kor. bélyegilletéket visszatartotta, — fizesse be a budapesti központi adóhivatalba az 1000 koronát és ha a közgazgatási bíróság a város javára dönt, követelje vissza a befizetett 1000 koronát. A tanács nem osztotta a főügyész véleményét. Azon a nézetben volt, hogy az adóhivatalba befizetett összeget nagyon bajos visszakapni a finánczoktól, (valóban jól ösmerik az urak finánczokat. Szerk) még kedvező bírósági döntés esetén is, azért a közgazgatási bíróság döntéséig nem fizetik be, a tanács szerint jogtalanul kirótt 1000 korona bélyegilletéket.

Halálozás.

A következő gyászjelentést vettük: A legmélyebb fájdalommal tudatjuk felejtethetlen jó anyánk szerető anyós, áldott emlékü nagyanya és jó rokon néhai Szunyogh Árvay Anna özv. Egri Dobray Józsefné aszszonyinak f. hó 27-én hajnali 1 órakor életének 83-ik, özvegyisége 23-ik évében, 4 heti súlyos szenvedés után történt csendes elhunytát. Felejtethetlen halottunk földi részei f. hó 29-én délután 1/23 órakor fognak Péterfia-utca 5-ik számú házunktól a ref. egyház szertartása szerint a nagytemplomban tartandó rövid ima után a Péterfia-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezettetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, ösmerőseinket, n. é. közönséget szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1902. november 27. Bánatos gyermekei: Mária, Anna férjével Sassy Frigyes nyug. m. kir. honvédezzredessel Mária és István gyermekeik, számos rokonok nevében is. Béke hamvaira s áldás emlékeztetére! A temetést Dankó Mihály tem. intézete rendezi.

Távirat.

A képviselőház ülése.

Budapest, 1902. nov. 27.

A képviselőház mai ülésén folytatták a Nassy képviselő ügyének tárgyalását.

A megnyitás után Olay Lajos a házszabályok értelmében az ülés felfüggesztését indítványozza, mert nincs jelen a miniszter.

Elnök kijelenti, hogy ilyen házszabály nem ösmer. (Felkiáltások: Szokás jog.)

Eközben megjelenik **Fejérváry** miniszter.

Ráth Endre volt az első szónok, ki a mentelmi bizottság kisebbségének javaslata mellett szólalt fel.

Több szónok nem lévén, elnök a vitát berekeszti.

Fejérváry miniszter szólott a vita berekesztése után. Nem akart ugyan felszólalni, de az ellenzék folyton aposztráfálta. Nincs kifogása az ellen, hogy a mentelmet feltékenyen örzik, de incidialiter határozatot hozni jövőre nézve ezélszerűtlennek találja, Amit mondani fog még, azt előzékenységből teszi. (Nagy zaj szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Kötelességből!)

Fejérváry A dolgok nyugodt bíráláskor bizonyára elfogadják a többség véleményét. (Ellentmondások a szélsőbaloldalon.) — A becsületbírósi szabályok 30 éve állanak fenn, azok ellen ezidig senkinek kifogása nem volt, mert nem akarták a katonaságot ok nélkül támadni. Most támadják, hogy a kormányt zaklassák. (Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon.) Nassy mentelmi jogát nem tartja megsértettnek és így beszélt tovább a ház nagy háborgása között, midőn a „Götterhaltet“ magyar királyi himnusznak is megtette.

A ki a karácsony és újév alkalmára arany vagy ezüst ajándék tárgyakat olesón akar vásárolni, az forduljon **Hoff Albert ékszerészhez** a városházával szemben levő sörház épületében a hátulso emeleti lakásán (piacz-utca 29.) hol mindennemű **arany vagy ezüstékszer** továbbá női és uri **zsebórák** dusválasztékban a legszebb kivitelben vannak raktáron Szakmába vágó megrendelések, javítások és vésuői munkák pontos időre elkészítettnek.

Goldstein Karolin mellfűző (mieder) gyára Debreczenben a főtéren, — értesíti a n. é. hölgyközönséget, hogy **képes árjegyzékét** melyben a legújabb **angol és francia mellfűző különlegességek a mértékveteli utasítás** sal ellátva — kívánatra barhova készséggel megküldi s hogy megrendeléseket a leggyorsabban, kiváló gondnal készítve, jutányos áron szállít.

A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények

oly egyszerű tökéletesítesen mentek keresztül, hogy valamennyi szülő, mindegy, ha már birtokában vannak egy kőépítőszekrénynek vagy sem, hozassa meg tüstént az új gazdagon illusztrált kőépítőszekrény árjegyzékét, hogy a felette fontos újítást, a Horgony-Hidépítőszekrényeket megismerje. Abban a pompás „Saturn” és „Meteor” rakási játékokról is közelebbet fogunk találni. Ezek új játékok, a melyek különösen alakított köveket és csinosan festett golyókat, pompás mintalapokat, minden tartozékkal, sőt még egy játéktablát a „malom” és „hölgy” társasági játékokhoz egy elegáns szekrényben kevés pénzért tartalmaznak. A mintalapok izléses mintáikkal páratlanok fiatal leányok számára, a kik a himzés kezdő elemeibe bevezetve lesznek, fiuk számára, a kiknek színérzéke és szépírási érzéke a játékokban kifejlesztések, nem letezik jobb ajándék, mint a fentnevezett rakási játékok. Bővebbet az ár egyzékben találunk. Egyszerűen egy levelező lapon keressük meg Richter F. Ad. és tarsat kir. udvari és kamarai szállítók, Bécsben, I. Operngasse 16, a mire a szinpompás árjegyzék azonnal ingyen és bérmentesen beküldetik. Bevásárlás alkalmával saját érdekünkben minden egyes kőépítőszekrény „Horgony” gyárijegye nélkül, mint nem valódi visszautasítandó.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtökön: Niniss. Énekes bohózat. „B” bérlet.

Pénteken: Csókon szerzett völegeny. Énekes bohózat. „C” bérlet.

Szombaton: Svihákok. Operette. „A” bérlet.

Vasárnap délután: Ádám és Éva. Operette. Bérletszünet, Este. Rezervisták. Énekes bohózat. Bérletszünet.

(Két örömnapp.)

(Schönthan és Kadelburg bohózata.)

A két német társszerzőnek átmagyarosított darabja teljes sikert aratott a debreczeni szinpadon. A sikert kulcsát azonban nem annyira a darabban, mint inkább az előadásban kell keresnünk.

A szinlapon magyar neveket látunk, a helyszin is hozzánk van áttéve, minden célzás gondosan magyar viszonyokra van al-

kalmazva, a darab maga azonban mégis tösgyökeres német. Német érzélgősség, sok naivság, vaskos porosz humor, és sok más egyéb ismertető jele a germán szellemnek mind untalan kicsillámlik a magyar sujtás alól. Meséjét nem mondhatjuk, mert azt igazán nem lehet kihámozni belőle. De van egy igen nagy előnye: az a becsületes, tiszta levegője, amiben nyoma sincs a ma napság annyira dédelgetett frivolitásnak. Igazi fehér darab, akár a zárdában is előadható.

Amellett nincsen kedélyesség híján, sőt van benne számos szinpadilag nagyon jól kiaknázható ötlet, csak az a kár, hogy míg a második és harmadik felvonás ügyes, mulattató, a negyedik végleg eltaposodik.

Az előadásról a legteljesebb méltánlással szólhatunk. Senkit sem akarunk névleg kiemelni, mert mindnyájan igen jól játszottak, megvolt az egész előadásban a hangulatnak az az egysége, ami csakis akkor észlelhető, mikor mindenik szereplő teljesen hozzásimul, beleolvad játékával a többiekébe s növeli az egésznek együttes hatását. Ezt az összhangot láttuk a tegnapi előadásban. Mindnyájan frissen, elevenen egymás sikerén fölmelegedve játszottak, kár, hogy csekély közönség gyönyörködött ez igazán sikerült előadásban.

Reméljük, hogy másod ízben teli ház fogja nézni Két örömnappot, részünkről legálább megnézését mindenkinek ajánljuk.

(—s—c.)

CSARNOK.

Vaterloo.

Ereckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: **ifjabb Móríc Pál.**

Az angoloknak minden lövése talált. Kénytelenek voltunk a sorból kilépni. Utóvégre az ember nem sáncz czövek és igyekszik védeni magát a lövések ellen.

Már rendkívül sokan kiléptünk a sorokból, midőn egy-zerre csak sok ezernyi angol bujt ki, emelkedett fel a vetésből és közvetlen közelből löttek. Valóságos vérfürdő támadt. Perczenként mások és mások léptek ki a sorokból a czimborak segítségével és végül bizonyosan csoportokba szakadva rajzottuk volna át a dombozatot, ha hogy hirtelen kiáltás nem zudult volna:

— Vigyázat! Lovasság!

És majdnem azon szempillantásban egész tömeg szürke lovas, vörös dragonyos vágatott felénk. Szelvésként vágattak. És a ki tőlünk odabb koválygott, irgalom nélkül mészárolták le.

Ő ezek a dragonyosok nem rohantak bele a mi oszlopainkba, sokkal mélyebben és tömörebben voltunk, mintsem hogy szétgázolhattak volna bennünket. Eilenkezőleg az osztályok közötti hézagokba vágattak be, jobbra-balra vagdosván a sorból kilépettekre. De noha nem rughatták szét a tömeget, de sok emberünket legyilkolták és nagy zavarodást támasztottak.

Az életnek egyik legborzalmasabb szempillantása volt ez. Mint öreg katona a zászlóalj jobb szárnyán állottam. Mar mesziről ügyeltem ez emberek szándékát. A mennyire csak tudtak, lovukon előrehajolva vágattak körülünk, hogy az embereinket a sorból kivagdadják. Miként a villám, úgy vagdalkoztak, több mint huszszor hittem, hogy a fejemet vállig kettevágják. Szerencsémre Rabot őrmester volt a szárnytiszte sem. Felette csapott keresztül ez az iszo-

nyu vérfürdő. Halálig védekezett. Minden vágásnál bömbölve kiáltotta:

— Gyávák! Gyávák!

Es a vére ugy fecskendezett, mint a záporosó. Végre is lebukott. Az én fegyverem még meg volt töltve. És már jóelőre láttam, hogy egy dragonyos kiszemelt engem és midőn előre hajolva vágni akart, közvetlen közelből belő löttem. Ez volt az egyetlen ember, kit sajátkezüleg ejtettem el.

(Folyt. köv.)

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utócai Debreczen, Kistemplom-bazár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint jelentékeny árszállítással

nagy karácsonyi vásárt

rendezünk.

Csakis elsőrendű jó minőségű áruk kerülnek eladásra, ugymint: **a legújabb őszi és téli ruhaszövetek, mosó bársonyok és velezek, ruha és blonz-selymek haraszt-kendő és sálak, Szőnyeg, függöny, butorszövet, pokrócz, ág- és asztalterítők. Uri divatczikkek, kézelők, esernyők, nyakkendők, ingek. Normál (Jäger) ingek, nadrágok, harisnyák.**

Határozott árak. Előzekeny kiszolgálás.

Az ondódi és kishegyesi **Jeney-féle tanyán élő akácz**

haszonfa

eladó, kerékgyártóknak előnyös.

Értekezhetni Séchényi-utca 25. I-ső emeleten.

3601. K.

1902.

Hirdetmény.

Hajduhadház község határában 1902 év november hó 25 napján egy darab 2 éves kéles szőrü, jegyes fülü ökörtinó, a gulya beajtasakor bitangságba felfogatott. Ezen jószág igazolt tulajdonosa által **1902. év december hó 15-ig** kisajátítható.

Ha tulajdon jogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág **1902. év december hó 15 napján** a község házában megtartandó nyilvános árverésen elfog adadni.

Kelt Hajduhadházon, 1902. év november hó 25.

Bajdor János
jegyző.

Komor Imre
h. főbíró.

Tudósítás !!

Zengevald Géza

rőfős- és rövidáru üzletéből
Helyben, a Bika szállodával szemben.

Mivel az üzletemben levő

Összes méteres áruimmal

u. m.: Jó mosó Barchet, karton, zep-
hir, atlasz-szaten, batist, posztó-szővet
és gyapju-delin félekkel üzletem hely
szüke miatt a jövőben foglalkozni nem
akarok, mindezen elsortoltakat a mai
naptól kezdve

feltűnő vagyis saját áramban

bocsátom a t. vevőközönség rendelkezésére.
Kiváló tisztelettel

Zengevald Géza
a Bika szállodával szemben.

Legfinomabb aczél zsebkések és ollók
Legújabb illatszerek és mosdó szappanok
Fog, haj, köröm és ruhakefék.

Disztárgyak és Gyermekek játékok

legjutányosabb árban kaphatók

Szent-Királyi Tivadar

műiparáru üzletében. 2.

Színházi

selyem sálók

selyemkendők

Toll és Boázák,

Szörme Colliék (Boák)

1 frttól feljebb,

női, férfi esernyők

a legjobb állásu

párisi és bécsi fűzők

kaphatók 5.

Bosznay J. és Társa

divatáruházában, Kossuth-utca 5.

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli keu-
dők és velezek a versenyben létező legol-
csóbb árakban. Maradékok féláron.

Szives figyelmébe
ajánlva czégem.

Eredeti angol, francia
divat szövetek
megérkeztek,

azokat igen szolid árban
izléses kivitelben ajánlom a
szép és elegáns ruhát viselő
uri közönség figyelmébe, szö-
veteim valóságáért kezes-
kedem.

Antal Vincze
férfi szabó, divat-üzlete
Simonffy-utca 1 szám.

A tisztviselő egyesület
szállítója.

Magyar- és diszruhák
a legszebb kivitelben.

Szabott szolid árak.
Elismert pontos kiszolgálás.

Homoki gazdálkodásba egy józan
életű parasztagazda keres-
tetik ujévre, ki jelenben is gazdálkodásban
van és a ki maga kaszál, kapál, vet és min-
denféle külső mezei munkát teljesít. Érte-
kezhető Hunyadi utca 17. sz. a.

Horgony-Kőépítőszekrény. Horgony-Hidépítőszekrény.

Ezen egymás tervszerűen kiegészítő Horgony-szekrények még mindig a gyermekek kedvenc játéka; egyszerű magas- és hidépítőmunkákkal felnőtteknek is érdekesítő szórakozást nyújtanak és ezért egy karácsonyfa alatt se hiányozzanak. A hidépítőszekrények a 1-ik számig elkészültek és oly sok pompás hidépítési-mintalapokat

tartalmaznak, hogy egy Horgony-Kőépítőszekrény birtokosa sem mulassza el, azokat kiegészítésül beszerezni. Bővebbet találunk erről és a „Saturn” és „Meteor” új rakásjátékokról az új képes árjegyzékben, a mely ingyen és bérmentve beküldetik. Bevásárlás alkalmával csak a híres „Horgony” védjeggyel ellátott szekrényeket fogadjuk el, mert valamennyi másféle kőépítőszekrény csupán a Richter-féle eredeti gyártmány utánzatai. Kapható a bel- és külföld valamennyi finomabb játékszer-üzleteiben.

Richter F. Ad és Társa, Csász. és kir. udvari és kamarai szállítók.
Iroda és raktár: I. Operngasse 16, Bécs, Gyár: XIII. (Hietzing) Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, Szt.-Pétervár, New York, City.

Bármely évszakban, hosszabb használatra otthon alkalmazható ivó-kuránál páratlan gyógyhatásu az

IGMÁINIDI KESERŰ-VIZ

mint az anyacserét hathatósan előmozdító leg-
egészegebb, természetes oldó és hashajtó
ásványvíz. Makacs székrekedés, emésztés-
hiány, gyomor-felfúvódás, máj- és lépda-
gnat, sárgaság, aranyér, szívelhármasodás, el-
kövérések és vérbőségnél kitűnőnek bizonyult.

Ize tisztán kesernyész, undort nem okozó. Hatásos már mérsékelt adagban is. Kapható gyógy-
szertárak- és ásványvízkereske-
désekből egy a forrástulajdonos
Schmidthauer Lajos gyógyszerész Komáromban. Raktár
Budapestben Édeskúthy L. czeg-
nél. Üvege 6) fill. Legkevesebb 10 üveg rendelhető, utánvétellel. Export Amerika és Angliországra.

Legújabb orvosi bizonylat. — A Schmidthauer-féle keserűvízzel ugy saját magamon, mint betegeimnél kiterjedt próbákat eszközöltem s anrak hatásáról és gyógyító eredményéről tökéletesen meggyőződtem. A víz nem kellemetlen ízű s épen semmi fájdalmat nem okoz s tapasztalataim szerint gyomor- és májbajok an rendkívül előnyös hatásu.
London, 1902. október 22.

Dr. Ronald Dániel.

Egyedül valódi angol

Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetetlen hatásu gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros baj inál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebb bajoknál is. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor, szélgörcsöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozditja elő a székélést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájröhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a fejfűfűgést, a szájnak s a gyomornak büjét 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiüéseknél, megszünteti a fejfűfűjást, szakgatast, rheumát, fűlbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű apácza-védjegyre! Hamisításoktól legjobban óvakodunk, ha egyenesen gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Hercegovnában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előrefizetés vagy az összeg utánvétele mellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb, nem árt a színek fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szé küldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetes nem szabad hatástalan után-
zásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elprédáljuk a pénz, hanem mindig tartson minden család készenlétben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim: 2.

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

NAGY ÁRLESZÁLLÍTÁS a „PÁRISI DIVAT” áruházában

DEBRECZENBEN, a főtéren.

Diszitett női kalapok . . . 4 koronától feljebb.
Remek kivitelű selyem blous 8 koronától feljebb.
Házi blouse . . . . . 2 koronától feljebb.
Eredeti modell darabok . . . félárban.

Szörme coliek és muffok.

Kabát prémmel Cloth béléssel 12 korona.

Sima kabát finom posztóból csinosan tűzve 16 korona

Nincs többé szoba füst
Minden kéményt meg-
javít.

150.000 darab forgalomban.

Risimert legjobbműködés.

„John”-féle kéménytoldó
egyedüli főraktár
LUKÁCS VILMOS
cement burkolati, tetőfedési és aszfalt
vállalatánál, Debreczen, Hatvan-utca 5.

Felhívás!!

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves figyelmét arra felhívni, miszerint szíves kedjük a kenyérvétel alkalmával saját érdekében a rajta levő vignétáinkra, amelyek világosan

„Orosházi házikenyér”

nyomással vannak ellátva, különös figyelem mel lenni, mert csakis az ilyen vignétákkal ellátott kenyerek származnak a valódi orosházi házikenyér sütődénkből, a melyeket főzletünkben **Simonffy utczai (bérház)** sütődénkből **Piacz utca 79 sz.** továbbá a **Csapó-Faragó-utca** sarkán levő fióküzletünkben árusítunk el.

Ezzel egyidejűleg jelentjük, hogy orosházi házikenyér sütődénkből a **házhöz szállítást megkezdtük** és előjegyzéseket mindenkor elfogadunk, s azokat pontosan teljesítjük.

Viszonteladók kerestetnek.

Teljes tisztelettel

Gémes Ferencz és Társa

Orosházi házikenyér sütőde.

Nagy árleszállítás.

A Bika szálloda alatt levő üzletünk bérlete lejárván, más megfelelő helyiség hiányában üzletünket felosztatjuk s az összes raktáron levő

üveg, porcellán, lámpa és diszműáru
cikkeket minden elfogadható áron
eladjuk.

Nem állandó verseny árakkal hozakodunk elő, mert azzal eddig is kedveskedtünk t. vevőinknek, hanem helyzetünkből kifolyólag nyújtjuk ezen kedvező alkalmat a t. vevő közönségnek.

➔ Bolti állványok és a teljes berendezés eladó! ➔

6 személyes étkezéslet . . . . . 4.50 kr.
1 pár színes porcellán csésze . . . . . 18 kr.
1 kancsó 6 pohárral . . . . . 75 kr.

stb.

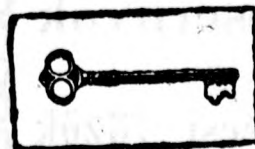
ADLER és MEZEL.

Schicht-szappan

szarvas vagy kulcs

jegygyel

Legjobb, legkiadósabb és azért a legolcsóbb
szappan.

➔ Mindenütt kapható! ➔

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostárai szemben.